

פרשת וירא תש"פ – העימות הגורלי בין שלוש נשות אברהם

1. **רמב"ן בראשית טז:** חטאה אמנו בעיניו הזה וגם אברהם בהניחו לעשות כן, ושמע ה' אל עניה ונתן לה בן שיהיה פרא אדם לענות זרע אברהם ושרה בכל מיני העיניו.
2. **בראשית טז:** ושרי אשת אברם לא ילדה לו ולה שפחה מצרית ושמה הגר: ותאמר שרי אל אברם הנה נא עצרני ה' מלדת בא נא אל שפחתי אולי אבנה ממנה וישמע אברם לקול שרי: **רמב"ן:** ירמוז כי אע"פ שאברם מתאוה לבנים לא עשה כן בלא רשות שרי, וגם עתה לא נתכוון שייבנה הוא מהגר אלא לעשות רצונה שתיבנה ממנה, שיהיה לה נחת בבני שפחתה או זכות שתזכה גם כן לבנים בעבור זה. **בראשית רבה מה:** 'ותקח שרי אשת אברם את הגר' - פיתתה אותה בדברים, אשריך שאת מדבקת בגוף קדוש כזה. [משום שאישה מעדיפה חתן צעיר ומסכן על פני חתן זקן ועשיר, תנחומא רות].
- בראשית כא:** ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק; ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק - **תוספתא סוטה ו:** אמרה שרה: ישמעאל בונה במה וצד חגבים ומקטיר לעבודה זרה, אם ילמד את בני יצחק לא נמצא שם שמים מתחלל?! אמר לה: **אחר שזכין לאדם חבין לזו?! אחר שעשינו אותה גבירה נוריד אותה מן הבית!?**
3. **בראשית יז:** ויאמר אלוקים אל אברהם שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה, וברכתי אתה וגם נתתי ממנה לך בן ... ויאמר אברהם אל האלוקים: **לו ישמעאל יחיה לפניך!** ויאמר אלוקים, **אבל** שרה אשתך ילדת לך בן וקראת את שמו יצחק והקמתי את בריתי אתו לברית עולם.
- בראשית כה:** ויוסף אברהם וייקח אישה ושמה קטורה - **רש"י:** קטורה זו הגר ונקראת קטורה על שם שנאים מעשיה כקטורת, ושקשרה פתחה, שלא נזדווגה לאדם מיום שפרשה מאברהם.
- בראשית כה:** ותלד לו את זמרון ואת יקשן ואת מדין ואת מדין ואת ישבק ואת שוח ... ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וישלחם מעל יצחק בנו.
4. **תנחומא:** 'דרשה צמר ופשתים' - בין יצחק לישמעאל שאמרה 'גרש האמה הזאת ואת בנה'. **טללי אורות בשם הגר"ח מבריסק:** לגבי ציצית למדנו שעשה דוחה לא תעשה ולכן מערבים שעטנז צמר ופשתים בציצית. ומכאן הסיקה שרה שציווי ה' לשלוח את ישמעאל דוחה את האיסור 'לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכור'.
5. **בבא בתרא נח,א:** רבי בנאה היה מציין את מקום קברי הצדיקים [לדעת את גודלם]. כאשר נכנס למערתו של אברהם במערת המכפלה, ראה את אליעזר עבד אברהם עומד על השער. שאל אותו רבי בנאה מה עושה אברהם? אמר לו: **שוכב בחיקה של שרה והיא מוציאה כינים מראשו.**
- ילקוט שמעוני איוב תתקד:** שלש נשים נשא אברהם: שרה מזרע שם, הגר מזרע חם, קטורה מיפת.
- רמב"ם הלכות מלכים פרק יא:** כל הדברים האלו של ישוע הנצרי ושל זה הישמעאלי שעמד אחריו, אינן אלא ליישר דרך למלך המשיח ולתקן העולם כולו לעבוד ה' ביחד [באמונה אחת] ... כיצד? כבר נתמלא העולם מדברי המשיח ומדברי התורה ומדברי המצוות ופשטו דברים אלו באיים רחוקים ובעמים רבים ערלי לב [והכל בזכות השניים הללו - הנוצרי והמוסלמי - נכדי אברהם אבינו, שהפיצו את אמונתו בקרב העמים].
- זוהר וארא קצח:** 400 שנים עמד הממונה של בני ישמעאל וביקש לפני ה': הרי ישמעאל שנימול ולמה אין לו חלק בך כמו יצחק? מה עשה הקב"ה? הרחיק אותם מדבקות העליון ונתן להם חלק בארץ הקדושה בשביל המילה ועתידים בני ישמעאל לשלוט בארץ זמן הרבה בשעה שהיא ריקה, כמו שהמילה שלהם היא ריקה והם יעכבו את בני ישראל לשוב למקומם עד שישלם הזכות של בני ישמעאל.
- ליקוטי שיחות טו/147:** אברהם לא היה רק אבי יצחק, אלא גם אבי ישמעאל, ואדרבה, ישמעאל נולד לפני יצחק. היינו שאברהם הוא אינו רק אבי העם היהודי, אלא גם אבי שאר האומות כמו שאמר הקב"ה: 'אב המון גויים נתתיך'. לעומת זאת שרה הייתה רק אם יצחק. וכך בעבודתם בעולם: אברהם פרסם אלוקות לכל באי עולם עד אפילו ל'ערביים שמשתחוים לאבק רגליהם'. לעומת זאת שרה העניקה השפעה רק למי שראוי, כפי הסיפור של רבי בנאה. ולכן שרה תובעת 'גרש את בן האמה הזאת ואת בנה', כדי להבדיל בין השפע של ישמעאל לשפע של יצחק.